

Sygn. akt III U 595/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Józef Pawłowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewelina Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2013 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy W. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania W. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 27 lutego 2013 r., **znak:** (...)

o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt III U 595/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 sierpnia 2013 r.

Decyzją zamienną, o rozliczeniu renty i o zwrocie świadczeń do decyzji z dnia 11 lutego 2013 r., z dnia 27 lutego 2013 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. dokonał rozliczenia renty wnioskodawcy W. Ż. w związku z osiągniętym przychodem w roku 2012. Łączny przychód osiągnięty przez wnioskodawcę w w/w roku wyniósł 36.801,35 zł i przekroczył niższą kwotę graniczną ustaloną dla tego roku, tj. 29.772,30 zł łącznie o kwotę 7.029,05 zł. Osiągnięty przez wnioskodawcę przychód uzasadniał zmniejszenie łącznej kwoty świadczenia za w/w rok o kwotę maksymalnego zmniejszenia, tj. o 4.716,08 zł, w tym od 1 stycznia 2012 r. do 29 lutego 2012 r. łącznie o 755,78 zł oraz od 1 marca 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. łącznie o 3.960,30 zł. Świadczenie w w/w roku rozliczeniowym było wypłacone w pełnej wysokości. Po dokonaniu rozliczenia za w/w rok Zakład ustalił, że wnioskodawca pobrał nienależnie świadczenie w kwocie 4.716,08 zł.

W podstawie prawnej powołano art. 103-105, art. 127 oraz art. 138-140, art. 141 ust. 1-3 oraz art. 142-144 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.

z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.); rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. Nr 58, poz. 290 ze zm.)

oraz ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca W. Ż., wnosząc o unieważnienie decyzji w całości ze względu na błędy formalne.

Na uzasadnienie swojego stanowiska podał, że nie zgadza się z zaskarżoną decyzją, gdyż wydana ona została niezgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r.

w sprawie szczególnych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty, ponieważ przy ustalaniu, czy wystąpiły okoliczności powodujące zawieszenie lub zmniejszenie emerytury i renty (§1.1 pkt 3) dokonuje się na podstawie dochodów, a nie przychodów, jak to dokonał ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu odwołano się do treści art. 104 ust. 7 i 8 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wskazano, że rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty rzeczywiście posługuje się pojęciem dochodu, jednakże na podstawie art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, rozporządzenie zachowuje moc w części niesprzecznej

z ustawą. Ponieważ akt nadrzędny do rozporządzenia, jakim jest ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje, że przy dokonywaniu rozliczenia świadczenia należy przyjmować osiągnięty przychód, zarzut podnoszony przez wnioskodawcę jest bezpodstawny. Rozliczając rentę wnioskodawcy organ rentowy przyjął, że przychód osiągnięty przez niego w 2012 r. wyniósł 36.801,35 zł i tym samym przekroczył niższą kwotę graniczną dla tego roku wynoszącą 29.772,30 zł

o 7.029,05 zł. W związku z tym, że świadczenie w 2012 r. było wypłacone wnioskodawcy w pełnej wysokości, osiągnięty przychód uzasadniał zmniejszenie świadczenia o kwotę 4.716,08 zł, tj. o kwotę maksymalnego zmniejszenia. Odwołując się do treści art. 138 ust. 1 i 2 wskazano,

że ponieważ wnioskodawca nie złożył oświadczenia, że jego zamiarem jest osiągnięcie przychodu, który będzie powodował zmniejszenie świadczenia,

a po dokonaniu rozliczenia renty okazało się, że osiągnięty przez wnioskodawcę przychód przekroczył niższą kwotę graniczną o 7.029,05 zł należy uznać, że wnioskodawca pobrał nienależne świadczenie, a tym samym jest zobowiązany do zwrotu kwoty 4.716,08 zł.

Sąd Okręgowy w Przemyślu – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca W. Ż. jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Decyzją z dnia 2 lutego 2010 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przeliczył wnioskodawcy rentę od 1 stycznia 2010 r. wskazując, iż przysługuje mu renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy do 30 listopada 2012 r. Na odwrocie przedmiotowej decyzji zawarte jest pouczenie m.in. odnośnie tego, kiedy prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu albo świadczenia te ulegają zmniejszeniu oraz o jakich okolicznościach wnioskodawca jest obowiązany powiadomić organ rentowy celem ustalenia, czy zachodzą okoliczności powodujące zawieszenie prawa do emerytury lub renty, albo wstrzymanie wypłaty lub zmniejszenie wysokości świadczenia, a więc m.in. o osiągnięciu przychodu i jego wysokości (pkt VI, VII, VIII).

Ponadto decyzją z dnia 16 października 2012 r. znak: (...) ZUS ustalił wnioskodawcy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na dalszy okres do 26 lutego 2017 r. Na odwołaniu przedmiotowej decyzji zawarte jest pouczenie m.in. odnośnie tego, kiedy prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu albo świadczenia te ulegają zmniejszeniu oraz o jakich okolicznościach wnioskodawca jest obowiązany powiadomić organ rentowy, w tym m.in. o osiągnięciu przychodu i jego wysokości (pkt VI, VII).

W aktach organu rentowego zalega: zaświadczenie z dnia 10 stycznia 2013 r. wystawione przez Firmę Handlową (...) w P.,

z którego wynika, że wnioskodawca jest zatrudniony na umowę zlecenie w tej firmie i uzyskał w roku 2012 r. dochody brutto w wysokości 3.209,76 zł; zaświadczenie z dnia 5 lutego 2013 r. wydane przez Dom Pomocy Społecznej w W., z którego wynika, że wnioskodawca osiągnął z tytułu zatrudnienia w tym (...) na podstawie umowy zlecenia w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. przychód w wysokości 5.400 zł; zaświadczenie z dnia 31 stycznia 2013 r. wydane przez Gminny Ośrodek Pomocy (...) w G., z którego wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w tym Ośrodku na podstawie umowy zlecenie od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. i w tym okresie uzyskał przychód w wysokości 960 zł brutto; zaświadczenie z dnia 4 lutego 2013 r. wydane przez (...) Domy dla Dzieci Towarzystwa (...) w P., z którego wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w tym zakładzie pracy i w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. uzyskał przychód z tytułu umowy zlecenia w łącznej kwocie 1.800 zł; zaświadczenie z dnia 22 lutego 2013 r. wydane przez Urząd Gminy K., z którego wynika,

że wnioskodawca był zatrudniony w tym urzędzie i w 2012 r. osiągnął przychód z tytułu umowy zlecenia w wysokości 21.831,59 zł; zaświadczenie

z dnia 21 lutego 2013 r. wydane przez Centrum (...) w P.,

z którego wynika, że wnioskodawca jest zatrudniony w tym zakładzie pracy na podstawie umowy zlecenia od dnia 3 stycznia 2012 r., a wynagrodzenie brutto z tytułu zawartej umowy wyniosło w 2012 r. 3.600 zł.

Zaskarżoną decyzją zamienną, o rozliczeniu renty i o zwrocie świadczeń do decyzji z dnia 11 lutego 2013 r., z dnia 27 lutego 2013 r. znak: (...)ZUS dokonał rozliczenia renty wnioskodawcy w związku

z osiągniętym przychodem w roku 2012 r. Łączny przychód osiągnięty przez wnioskodawcę w w/w roku wyniósł 36.801,35 zł i przekroczył niższą kwotę graniczną ustaloną dla tego roku, tj. 29.772,30 zł łącznie o kwotę 7.029,05 zł. Osiągnięty przez wnioskodawcę przychód uzasadniał zmniejszenie łącznej kwoty świadczenia za w/w rok o kwotę maksymalnego zmniejszenia, tj. o 4.716,08 zł, w tym od 1 stycznia 2012 r. do 29 lutego 2012 r. łącznie o 755,78 zł oraz od 1 marca 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. łącznie o 3.960,30 zł. Świadczenie w w/w roku rozliczeniowym było wypłacone w pełnej wysokości. Po dokonaniu rozliczenia za w/w rok Zakład ustalił, że wnioskodawca pobrał nienależnie świadczenie w kwocie 4.716,08 zł.

Dowód – akta organu rentowego:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów

z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Ustalając stan faktyczny Sąd pominął dowód z przesłuchania wnioskodawcy W. Ż., albowiem wnioskodawca wskazywał jedynie na przyczyny z powodu, których kwestionuje zaskarżoną decyzję. W jego ocenie nie przekroczył on niższej kwoty granicznej ustalonej dla 2012 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy W. Ż. należy uznać za niezasadne.

W myśl art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106.

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6.

Przepisy ust. 1, 1a i 2 stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalenia prawa do emerytury i renty lub wykonujących działalność niepodlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu (ust. 4 art. 104).

Prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (ust. 7 art. 104).

W razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie wyżej jednak niż 130 % tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia obowiązująca w dniu 31 grudnia 1998 r. w wysokości:

- 1) 24 % kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r. - dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;
- 2) 18 % kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy;
- 3) 20,4 % kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba (ust. 8 art. 104).

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski":

- 1) w terminie do 14 dnia roboczego drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego - kwoty przychodu, o których mowa w ust. 7 i 8, z zaokrągleniem w górę do pełnych 10 groszy;
- 2) w terminie do 14 roboczego dnia listopada - kwoty graniczne przychodu dla mijającego roku kalendarzowego (ust. 10 art. 104).

W świetle Komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 listopada 2012 r. w sprawie granicznych kwot przychodu dla 2012 r. stosowanych przy zawieszaniu albo zmniejszaniu emerytur i rent (M.P.

z 2012 r. Nr 889) na podstawie art. 104 ust. 10 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) ogłoszono, że kwoty graniczne przychodu dla 2012 r. wynoszą: 29.772,30 zł - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 70% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:

-2.391,20 zł - od 1 stycznia 2012 r. do 29 lutego 2012 r.,

-2.510,80 zł - od 1 marca 2012 r. do 31 maja 2012 r.,

-2.552,30 zł - od 1 czerwca 2012 r. do 31 sierpnia 2012 r.,

-2.447,80 zł - od 1 września 2012 r. do 30 listopada 2012 r.,

- 2.457,20 zł - od 1 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. (pkt 1).

W myśl art. 127 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emeryt lub rencista jest zobowiązany zawiadomić organ rentowy o podjęciu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1-4, i o wysokości osiąganego z tego tytułu przychodu, a po upływie roku kalendarzowego - o wysokości tego przychodu uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2 art. 138).

Analizując unormowanie art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, należy uwzględnić również regulacje zawarte w art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zasady wynikające z art. 84 ustawy o s.u.s., o ile nie są odmiennie uregulowane w art. 138, znajdują pełne zastosowanie w stosunku do osób, które pobrały nienależnie świadczenia.

Stosownie do art. 84 ust. 5 ustawy o s.u.s., przepisów art. 84 ust. 2-4 i 8 ustawy o s.u.s. nie stosuje się, jeżeli przepisy szczególne określające zasady przyznawania i wypłacania świadczeń stanowią inaczej.

W myśl art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585

ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Rozpoznając przedmiotową sprawę, Sąd w całości podzielił stanowisko organu rentowego w niniejszej sprawie.

Wnioskodawca zarzucał, że organ rentowy wydał decyzję niezgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty, bowiem zgodnie z tym rozporządzeniem okoliczności powodujące zawieszenie lub zmniejszenie emerytury i renty ustala się na podstawie dochodów, a nie przychodów.

Należy jednak wskazać, że na podstawie przepisu art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z FUS warunkiem zawieszania lub zmniejszania świadczeń jest osiągnięcie przychodów z tytułu wymienionych w nim rodzajów działalności (służby) podlegających obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Natomiast powołane wyżej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. faktycznie posługuje się pojęciem dochodu. Jednakże zgodnie z art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z FUS do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie pozostają w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustaw

i dekretu wymienionych w art. 195, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy. Mając na uwadze fakt, iż rozporządzenie jest sprzeczne z ustawą, która jest aktem nadrzędnym w stosunku do niego, przy dokonywaniu rozliczenia świadczenia należy przyjmować osiągnięty przychód, stosując wprost przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wnioskodawca ponadto zarzucał, iż przy rozliczaniu świadczenia powinny być uwzględniane tylko te umowy, od których był obowiązek opłacenia składki. Jednakże Sąd nie podzielił tego argumentu.

Ogólną przesłanką brania pod uwagę przychodów, które wpływają na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury/renty jest wykonywanie działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń - emerytalnego i rentowych. Istotne jest zatem nie to, czy dany świadczeniobiorca podlega obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym, lecz fakt, że przychody uzyskiwane są z działalności objętej obowiązkiem ubezpieczenia. Jednak na mocy art. 104 ust. 4 uwzględnieniu podlegają również przychody uzyskiwane przez osoby wyłączone z obowiązku ubezpieczenia ze względu na ustalone prawo do emerytury/renty lub wykonujące działalność niepodlegającą obowiązkowi ubezpieczenia z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu (K. A. (red., Bartosz Suchacki, Komentarz do art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, 2009.09.30).

Istotne jest zatem nie to, czy dany świadczeniobiorca podlega obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym lecz fakt, że przychody uzyskane z danej działalności są objęte obowiązkiem ubezpieczenia.

W sprawie istotnym jest również fakt, iż na odwrocie każdej decyzji znajduje się pouczenie wskazujące, iż prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu albo świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułów szczegółowo wymienionych, a ponadto, że świadczeniobiorca zobowiązany jest powiadomić organ rentowy m.in. o osiągnięciu przychodu i jego wysokości, w celu ustalenia, czy zachodzą okoliczności powodujące zawieszenie prawa do emerytury lub renty, albo wstrzymanie wypłaty lub zmniejszenie wysokości świadczenia. W ocenie Sądu pouczenia były jasne i jednoznaczne, wobec tego w tych okolicznościach nie może być mowy o wadliwym pouczeniu, tym bardziej, iż wnioskodawca nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń bądź wątpliwości, co do jasności treści tych pouczeń.

W przedmiotowej sprawie kwestia wysokości nienależnie pobranego świadczenia nie była sporna pomiędzy stronami, nie budzi również wątpliwości Sądu.

W rezultacie należy uznać, iż zaskarżona decyzja organu rentowego jest słuszna i zachodzi konieczność zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz w oparciu o powołane wyżej przepisy prawa należało orzec, jak w sentencji wyroku.